

Jaarbericht 2020 'Year of the Nurse'

2020 was voor iedereen een bewogen jaar. In het bijzonder voor verpleegkundigen en verzorgenden. Vooraf werd het jaar door de WHO bestempeld als 'The Year of the Nurse and Midwife'. Dit was vanwege de 200^e geboortedag van Florence Nightingale, moeder van de moderne verpleegkunde en naamdrager van ons museum. Vanaf maart 2020 werd pijnlijk duidelijk hoe onmisbaar verpleegkundigen en verzorgenden zijn voor onze samenleving. Als samenleving toonden wij met zijn allen onze waardering. We klaptten, en overlaadden ze met cadeaus. De geschiedenis leert ons helaas dat de cruciale rol van verpleegkundigen en verzorgenden met de tijd maar wat vaak vergeten wordt. Lees de boeken maar eens na over bijvoorbeeld de Spaanse griep of aids. Het verpleegkundige werk is vaak een kanttekening in het hele verhaal.

Daarin willen wij met ons museum verandering in brengen. Door de geschiedenis en het erfgoed te verzamelen, bewaren en uit te dragen, zorgt FNI ervoor dat het cruciale werk van verpleegkundigen en verzorgenden zichtbaar is en blijft. Nu, over 5, 10 en hopelijk 100 jaar nog. Zo willen wij een waardevolle bijdrage leveren aan daar waar het écht om gaat. Een duurzame waardering voor verpleegkundigen en verzorgenden, en daarmee een gezondere samenleving.

Veel leesplezier,

Hugo Schalkwijk,
Bestuurslid Florence Nightingale Instituut
Adviseur Historisch College FNI

Inhoudsopgave

Het FNI in 2020	3
Dit zijn wij.....	3
Onze missie	3
Dit doen wij	3
Voor wie?	3
Eigen historie	4
FNI.nl in 2020.....	4
Coronacrisis	5
Dag van de verpleging	6
Het Florence Nightingale Symposium.....	7
Jonge Historicus van het Jaar	7
De organisatie	8
Colofon.....	8

Het FNI in 2020

Dit zijn wij

Het Historisch College FNI neemt een centrale rol in het borgen en uitdragen van de geschiedenis van de verpleging en verzorging in Nederland.

Onze missie

- Het op innovatieve wijze stimuleren van historische kennis bij verpleegkundigen en verzorgenden via het platform FNI.nl. Het platform draagt daarmee bij aan de identiteitsontwikkeling, het kritisch denken, de positie en de invloed van verpleegkundigen.
- Het onderstrepen van de onmisbaarheid van de verplegende en verzorgende beroepen bij het algemene publiek door het stimuleren en beschikbaar maken van historisch onderzoek.
- Het vanuit een historisch perspectief helpen duiden van de huidige dynamiek in de zorg. En op die wijze actief bijdragen aan oplossingen voor actuele vraagstukken die spelen in de verpleging en verzorging.
- Het bewaken, behouden en verzamelen van het verpleegkundig erfgoed.

Dit doen wij

Het Historisch College FNI gaat verder met het opbouwen en onderhouden van een verpleegkundig en verzorgend historisch netwerk met de bijbehorende, robuuste academische kennisinfrastructuur, waarin wij een centrale rol vervullen. Onze filosofie is dat wij de collectie op laagdrempelige wijze aanbieden aan een breed publiek. Dit doen wij op verschillende innovatieve wijzen, zowel offline met pop-upexposities, als op het online museum FNI.nl. Verder stimuleert het Historisch College FNI wetenschappelijk onderzoek naar de geschiedenis van de verpleging en verzorging en helpt bij het uitdragen van deze kennis over de verplegende en verzorgende beroepen in Nederland. Daarnaast streven wij naar een historische component in de curricula van verpleegkundigen en verzorgenden, bijvoorbeeld door het aanbieden van handzame modules, online tools en gastlessen. Tot slot dragen wij als geregistreerd museum de plicht om onze museumcollectie en archief te bewaken volgens standaarden uit de [Museumnorm 2020](#). Daarnaast streven we naar het verduurzamen van onze collectie door verdere digitalisering en ontsluiting.

Voor wie?

- Verpleegkundigen, verzorgenden en MBO-, HBO- en WO- studenten die zich met de verpleging en verzorging bezig houden.

- Onderzoekers, verplegingswetenschappers en historici die geïnteresseerd zijn in verpleegkundig historisch onderzoek.
- Iedereen die meer wil weten over de geschiedenis van de verpleging en verzorging.

Eigen historie

Geschiedenis inspireert, stimuleert kritisch denken en helpt ons complexe situaties in de huidige maatschappij beter te begrijpen. In de afgelopen decennia, waarin technologische ontwikkelingen elkaar in rap tempo opvolgden, is de wereld waarin wij leven drastisch veranderd. Dat geldt ook voor de verpleegkunde en verzorging. Het bestaande beeld van het werk veranderde echter niet altijd mee. Geschiedenis helpt met het zichtbaar maken van cruciaal verpleegkundig en verzorgend werk en vitale ideeën.

Het Florence Nightingale Instituut opende in 1998 haar deuren als het Nationaal Museum Verpleging en Verzorging in Angerlo. In 2002 verhuisde het museum naar het Witte Huis in Zetten. Sinds 2014 is het museum, onder de naam Florence Nightingale Instituut (FNI), volledig digitaal. Het was een unicum in de museumwereld, dat het FNI bekroond werd met het behalen van de felbegeerde museumregistratie, als eerste Nederlandse online museuminstelling.

Na ruim twintig jaar was het tijd voor een volgende belangrijke stap: de verdere inbedding in de kennisinfrastructuur van verplegend en verzorgend Nederland. In 2019 werd de overstap van het Florence Nightingale Instituut naar de beroepsvereniging V&VN definitief. Dit betekent een duurzame waarborging van het erfgoed van de verplegende beroepen onder de vleugels van V&VN. Het Florence Nightingale Instituut gaat daarbij verder als steunstichting van het Historisch College FNI.

FNI.nl in 2020

2020 was een veelbewogen jaar. In januari begon Hugo Schalkwijk als adviseur van het nieuw te vormen college bij V&VN. Het nieuwe kantoor van V&VN werd op passende wijze historisch aangekleed en voorzien van een tafel vol objecten uit de collectie van FNI. De Frederike Meyboombibliotheek verhuisde van Culemborg mee naar Papendorp terwijl het archief en de museumcollectie werden ondergebracht in een nieuw depot. Aldaar worden deze in goede klimaatomstandigheden beheerd en verder ontsloten.

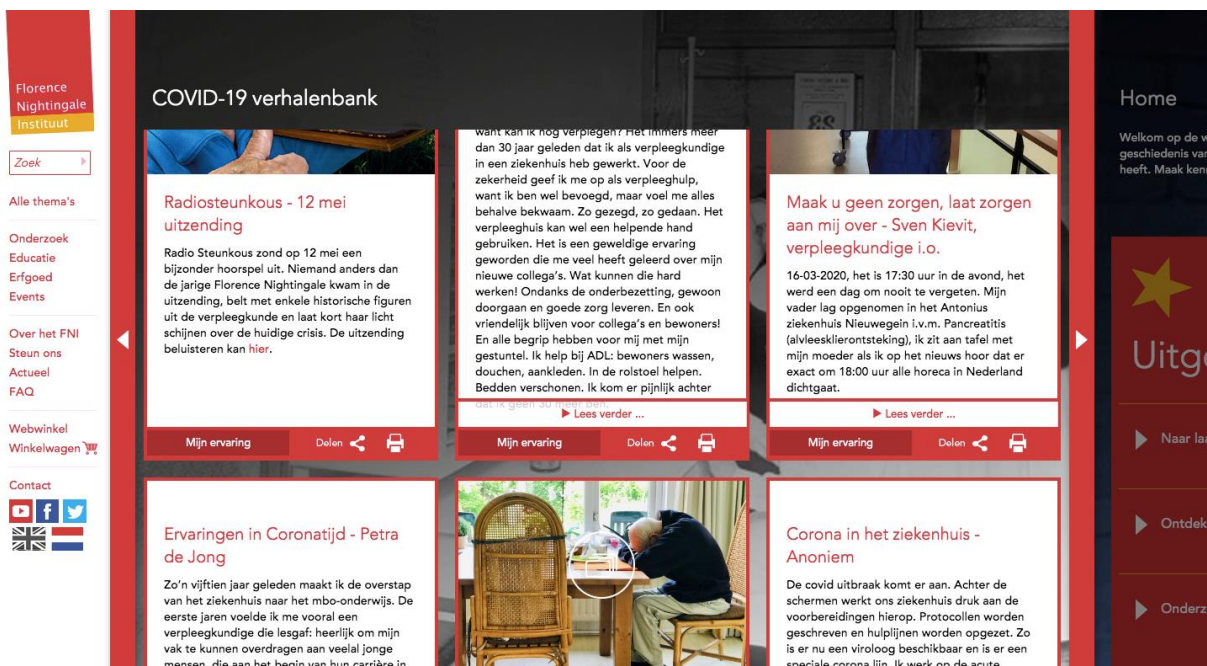

Alle pijlen waren gericht op een landelijk breed uitgemeten editie van de Dag van de Verpleging, dit jaar de 200^e geboortedag van Florence Nightingale. In maart werd dit alles echter een halt toegeeroepen door de uitbraak van het coronavirus in Nederland. De prioriteiten binnen V&VN werden grondig opgeschud, alles kwam in het teken te staan van het zo goed mogelijk vertegenwoordigen van de achterban in deze crisistijd. Ook voor de adviseur van het Historisch College FNI betekende het een grondige verandering van de plannen. Hieronder volgt een opsomming van de activiteiten van het FNI in het afgelopen jaar.

Coronacrisis

Bij aanvang van de coronacrisis sloot het FNI aan bij andere erfgoedinstellingen die deze crisis live wilden documenteren. Belangrijk, verzamel je de ervaringen van verpleegkundigen en verzorgenden niet (goed), dan dreigen deze met verloop van tijd verloren te gaan. Dat heeft de geschiedenis helaas maar wat vaak uitgewezen. Op FNI.nl werd de [COVID-19 verhalenbank](#) gelanceerd, een plek waarop verpleegkundigen en verzorgenden op laagdrempelige wijze hun verhaal kwijt kunnen. Met behulp van bredere verspreiding middels V&VN kanalen, verenigingsbesturen en vakbladen zoals Nursing, werd de verhalenbank aangekaart bij de beroepsgroep. Inmiddels zijn tientallen verhalen te lezen van uiteenlopende groepen. Van IC- en SEH-verpleegkundigen in het ziekenhuis, tot aan docenten verpleegkunde die bijsprongen toen de nood het hoogst was. Deze persoonlijke verhalen vormen een waardevolle aanvulling op het corona-archief. Met deze verhalen blijft de stem van verpleegkundigen en verzorgenden goed bewaard.

Samen met Kim Marquardt, IC-verpleegkundige, ontwikkelde FNI een eigen digitale tentoonstellingsruimte in de tentoonstelling '[Corona in de Stad](#)' van het Amsterdam Museum.

Kim Marquardt maakte tijdens de coronacrisis indrukwekkende foto's van haar werk en het werk van haar collega's op de intensive care. De tentoonstelling kreeg veel aandacht en gold als publiekstrekker van het gehele project. De webpagina werd in korte tijd ruim 60.000 keer bekeken en breed uitgemeten in de landelijke pers. Ook in het geschreven woord werd er door het Historisch College aandacht besteed aan de coronapandemie. Zo schreef Hugo Schalkwijk stukken voor [V&VN](#) en in [TVZ](#) en verzorgden Pieterbas Lalleman en Hugo Schalkwijk een hoofdstuk in het boek [Besmet!](#) van Rijksmuseum Boerhaave.

Dag van de verpleging

Hoewel het oorspronkelijke plan, het maken en laten rondreizen van de pop-up expositie '200 jaar onmisbaar' helaas niet doorging, stond er evengoed een rijk programma klaar op 12 mei. De digitale fototentoonstelling '[200 jaar onmisbaar](#)' werd 3500x bekeken. [TVZ](#) pakte voor de gelegenheid uit met een historisch themanummer. Hugo Schalkwijk verzorgde hierin een artikel over [Florence Nightingale als statistica](#) en over [verpleegkundig leiderschap ten tijde van de aidsepidemie](#) (1981-1996). Daarnaast kwam het FNI veelvuldig in de media. Zo sprak Hugo Schalkwijk tijdens [Spraakmakers](#) (Radio 1), [De Nieuws BV](#) (Radio 1) en [Bert op 5](#) (Radio 5) over Florence Nightingale en haar invloed op de verpleegkunde van nu. Daarnaast werkte FNI mee aan een item over de geschiedenis van de verpleging in het [Seniorenjournaal](#) (Omroep Max), een [muzikaal optreden in het oude Prinsengrachtziekenhuis](#), een tentoonstelling over 200 jaar verpleegkunde in het [OLVG ziekenhuis](#). en een mooie infographic over de verpleegkunde in de [Volkskrant](#).

Het Florence Nightingale Symposium

Het 5^e jaarlijkse Florence Nightingale Symposium moest de officiële overgang naar V&VN en de installatie van het Historisch College FNI vieren. In verband met de corona maatregelen moest de vorm van het symposium worden aangepast om toch doorgang te kunnen vinden. Zonder publiek werd er *coronaproof* een [podcast](#) opgenomen met de nieuwe collegeleden. Daarnaast kregen enkele prominenten uit de verpleeg- en erfgoedwereld, zoals Marjan Kaljouw en Irene Asscher, de gelegenheid enkele woorden van verwachting uit te spreken over het Historisch College FNI. De boodschap was duidelijk: FNI kan bij V&VN een centrale rol vervullen als 'geheugen van de verpleging en verzorging' en bijdragen aan het verbeteren van de positie van verpleegkundigen en verzorgenden in de maatschappij.

Jonge Historicus van het Jaar

In oktober werd Hugo Schalkwijk verkozen tot [Jonge Historicus van het Jaar](#). Naast deze mooie titel betekent dat dat Jonge Historici het Historisch College FNI een jaar lang ondersteunt met het uitvoeren van ons plan: een brug slaan tussen jonge historici en de gezondheidszorg. Jonge historici kijken met een frisse blik naar de zorg en kunnen nieuwe inzichten verschaffen in langlopende knelpunten. Daarnaast kunnen zij, bijvoorbeeld door het uitvoeren van publieksprojecten of het schrijven van boeken, bijdragen aan een breder maatschappelijk besef van de onmisbaarheid, en daarmee ook de invloed, van verpleegkundigen en verzorgenden.

De organisatie

Het bestuur vergaderde in 2020 vier keer. In juli 2020 stopte bestuurslid Godelieve van Heteren. Het bestuur ontvangt geen vergoeding voor haar taken. Twee vacatures werden eind 2020 opgevuld. Het huidige bestuur bestaat uit:

- Dr. P. Pieterbas Lalleman, RN MA, voorzitter Verpleegkundige, organisatiesocioloog, Hogeschool Utrecht
- R. Robert Simons, penningmeester/secretaris Verpleegkundige (niet praktiserend). Chair at International Federation of Health & Human Rights Organisations (IFHHRO)
- Drs. M. Mireille Hoffmann
- Drs. H. Hugo Schalkwijk, adviseur Historisch College FNI, promovendus Universiteit van Amsterdam
- Em. Prof. Dr. Petrie Roodbol, emeritus hoogleraar verplegingswetenschap

Adviseur

- Hanneke Hillmann, Erevriend en oud-voorzitter FNI

Colofon

Teksten Jaarbericht 2020: Hugo Schalkwijk

Adres

Florence Nightingale Instituut / Historisch College FNI
Industrieweg 6J, 4104 AR Culemborg

**Historisch
College
FNI**

T 06 57889253

www.fni.nl | fni@venvn.nl

Twitter @FNI.nl | Facebook.com/FlorenceNightingaleInstituut

Voor geïnteresseerden is de jaarrekening van het Florence Nightingale Instituut over 2020 op te vragen via fni@venvn.nl